

Askersunds
KOMMUN

Förvaltningsberättelse
Årsbokslut 2023-01-01 - 2023-12-31

Tekniska förvaltningen
VA-kollektiv

Kultur- och tekniknämnden

Översikt över verksamhetens utveckling

Under året 2023 har VA-huvudmannen fått 19 nya VA-tjänster, totalt antal levererade tjänster per december 2023 uppgår till 3 197.

Verksamheten har som föregående år påverkats av högre priser kopplade till flertalet av de tjänster och förbrukningsvaror man använder, exempelvis ledningsmaterial, kemikalier och drivmedel samt att kostnad för slamtransporter ha ökat avsevärt. Kostnadsökningar möts av lägre personalkostnader framför allt till följd av vakanser.

VA-verksamhetens resultat landar på ett överskott och medför att fordran på abonnenterna minskar med 375 tkr. Efter årets reglering återstår en fordran på abonnenterna om ca 260 tkr.

Totala investeringar uppgick under året till 24 203 tkr, en positiv avvikelse med 3 668 tkr, upparbetat 87 %, vilket är ett avsevärt förbättrat resultat jämfört med tidigare år.

Händelser av väsentlig betydelse

Arbetet med förnyelse och drifteffektiviseringar har i huvudsak följt fastställd plan. Till exempel har förnyelse av ledningsnät skett i Åmmeberg, Harge, Säna, Zinkgruvan och Askersund. Fokus har till viss del riktats mot spillvattenledningar för att minska mängden inläckande tillskottsvatten, ett behov som aktualiserades i och med de stora nederbördsmängder som kom under sensommaren och hösten. Ett stort inläckage av vatten risker skapa källarinträngningar med stor skada för enskilda fastighetsägare och höga kostnader för va-kollektivet.

Större enskilda projekt som genomförts under året är ledningsförnyelse Stöökagatan i Askersund, förnyelse av ledning och högreservoar vid Lidan i Åmmeberg och ledningsförnyelse Gårdsjögatan till Närlunda skola. Förnyelsetakten överträffar målen i förnyelseplanen tack vare att grävningsfria metoder (relining) har använts. Metoden är kostnadseffektiv jämfört med traditionell schakt och fler meter ledning kan bytas ut inom budget (tabell 1).

Tabell 1. Sammanställning av ledningsnät 2023

Typ av ledning	Totalt km	Utbyggnad km	Förnyade km	Borttagna km	Förnyelsetakt %	Mål förnyelseplan %
Dricksvatten	266,7	0	1,8	0	0,7	0,4
Spillvatten	226,9	0	4,5	0	1,9	0,5
Dagvatten	89	0	0,75	0	0,8	0,3

Hammars avloppsreningsverk har genomgått större renovering i lokaler och drifteffektiviseringar. Askersunds reningsverk har även genomgått mindre renoveringar samt att personalutrymmen i Åsbro har renoverats. Energieffektiviseringar har gjorts på alla anläggningar i form av värmepumpar.

I januari 2023 inträffade en stor vattenläcka på huvudledningen i Harge som medförde att 70 % av kollektivets abonnenter mer eller mindre blev utan dricksvatten under drygt ett dygn. Läckan uppstod onsdag eftermiddag och onsdag kväll var det uppenbart att stora delar av kommunen skulle vara utan vatten under torsdagen. Vattentankar ställas ut på de drabbade orterna. Tidig torsdag kväll var läckan lagad och vatten kunde åter släppas ut på nätet med kokningsförelägganden. Måndag morgon kunde kokningsföreläggande hävas.

Verksamheten påverkades under sensommar och höst av många översvämningar som ledde till ökade driftstörningar på ledningsnätet genom haverier och stopp.

Under året har VA haft 26 dricksvattenläckor vilket motsvarar ett utflöde av ungefär 11 000 kubik renat vatten.

Väsentliga personalförhållanden

Avdelningschefen slutade under hösten och tjänsten kommer att vakanshållas del av 2024. Organisationen med två enhetschefer där enhetschef verk börjar sin anställning i början på året 2024 behöver etablera sig innan behovsspecifikation för vakans görs.

Kompetensförsörjning genom utbildning har utförts på anläggningssidan. Fortsatt utbildning sker under 2024 för att öka kompetensen. Sjukfrånvaron har varit låg inom avdelningen, ingen större förändring sen 2022

Måluppfyllelse

Kultur- och tekniknämndens mål

Målområde 1 - God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktiges mål: Målområde 1, Attraktiv arbetsgivare

Mått: Korttidssjukskrivningstal (förvaltning), ackumulerad frånvaro per 31/12

Adressering: Förvaltningsledning

Kommentar till resultat: Den totala sjukfrånvaron på förvaltningen är högre än målsatt nivå. Den korta frånvaron, färre än 60 dagar uppgår till 5,9 % av arbetstiden. Under året har sjukfrånvaro registrerats på grund av planerade vårdinsatser där arbetstagaren åter är i arbete efter vårdtid.

	Mål 2023	Utfall 2023	Måluppfyllelse
Rapporterad sjukfrånvaro	6,5	7,66	

Kommunfullmäktiges mål: Målområde 1, Attraktiv arbetsgivare

Mått: Resultat från medarbetarenkät, hållbart medarbetarengagemang (HME).

Adressering: Förvaltningsledning

Kommentar till resultat 2023: Förvaltningens resultat i medarbetarenkäten visar på ett resultat i nivå med undersökningen genomförd 2022. Fortsatt arbete för att stärka ledar- och medarbetarskap kommer att göras tex i arbete med medarbetarprogrammet.

	Mål 2023	Utfall 2023	Måluppfyllelse
Resultat i medarbetarenkät	>75	74	

Kommunfullmäktiges mål: Målområde 1, Effektiv resursanvändning

Mått: Andel upparbetade medel av investeringsbudget vid bokslut.

Adressering: VA-avdelningen

Kommentar till resultat 2023: VA-avdelningen har överträffat målet om att upparbeta budgeterade investeringsmedel, i synnerhet enheten för ledningsnät har genomfört planerade projekt. Enheten för verk har under året saknat enhetschef. Under 2024 är enhetschef på plats och genomförande av planerade projekt förväntas öka.

	Mål 2023	Utfall 2023	Måluppfyllelse
Upparbetad investeringsbudget	85%	87%	↑

Kommunfullmäktiges mål: Målområde 1, Effektiv resursanvändning

Mått: Utjämningsfonden är i balans, nära noll.

Adressering: VA-avdelningen

	Mål 2023	Utfall 2023	Måluppfyllelse
Resultat i utjämningsfond	-643 tkr	-258 tkr	↑

Målområde 4 - Specifika utvecklingsområden

Kommunfullmäktiges mål: Målområde 4, digitalisering ska öka

Mått: Antalet e-tjänster ökar

Adressering: Förvaltningsledning

	Mål 2023	Utfall 2023	Måluppfyllelse
Antal e-tjänster	2	2	↑

Förklaring till måluppfyllelse:

Färg

Rött = målet ej uppfyllt

Gult = målet delvis uppfyllt

Grönt = målet är uppfyllt

Trend

Pil uppåt = bättre än året innan

Pil åt sidan = lika med förra året

Pil nedåt = sämre än året innan

Uppföljning av nämnds uppdrag till förvaltningen

Förklaring: Grönt - uppdrag slutfört, gult – arbete pågår, rött – uppdraget inte slutfört

Uppdrag	
Färdigställa nödvattenplanen	Arbete pågår
Fortsatt arbete med att revidera vattenskyddsområden (Åsbro, Zinkgruvan, Ekershyttan)	Arbete pågår
Fortsatt arbete för förnyad vattendom Åsbro vattentäkt	Arbete pågår
Verkställa exploateringsområden Gustavslund och Skolan 2 (va-utbyggnad)	Arbete pågår
Fortsatt utvärdering och utveckling av mullproduktion med fokus på användning av slutprodukten	Ej möjligt i dagsläget
Fortsatt utvärdering av ett eventuellt framtida formellt samarbete med närliggande kommuner	Arbete pågår
Utveckla kommunikation med abonnenter	Arbete pågår
Utföra utvändig renovering av Askersund avloppsreningsverk som tar hänsyn till omgivningen	Paus på grund av resursbrist
Initiera pilotprojekt kopplat till rening och miljö	Paus på grund av resursbrist

Uppföljning av program

Kultur- och tekniknämndens mål för arbetet med de program som beslutats av kommunfullmäktige.

Program	Mål från program	Mål	Uppföljning
Näringslivsprogram (2020-2023)	”Bra dialog”	Utveckla bemötande och service	Påbörjat arbete för utvecklad dialog med näringsliv.
Ekologiskt hållbarhetsprogram	”Kommunala verksamheter ska bedrivas så att de inte förorenar sjöar och vattendrag”	Initiera pilotprojekt kopplat till rening och miljö	Ej genomförd
Huvudplan för förnyelse av ledningsnät		Uppnä målsatt reinvesteringstakt	Förnyelse överträffar plan
Program för suicidprevention (2022-2025)	Ej aktuell		
Kultur- och fritidsprogram	Ej aktuell		
ANDTS	Ej aktuell		
Kostpolitiskt program	Ej aktuell		

Driftresultat årsbokslut

Verksamheten har under året fortsatt noterat högre priser kopplade till flertalet av de förbrukningsvaror/tjänster man använder såsom exempelvis ledningsmaterial, kemikalier och omhändertagande av slam. Därtill noteras att antalet läckor och ledningsbrott varit omfattande. Dels i form av den större läckan i Harge januari 2023, dels flertalet relativt sett mindre läckor, ledningsbrott och översvämningar särskilt under andra halvan av året. Detta har inneburit höga kostnader för framför allt grävningsarbeten, men även material. Nämnda kostnadsökningar möts delvis av lägre personalkostnader till följd av vakanser.

De interna räntekostnaderna/-intäkterna ökade under året till följd av att räntekostnaderna för Askersunds kommunen ökar, räntenettot understeg dock budgeterade medel. Sammantaget gör att resultatet för VA-verksamheten landar på ett överskott och medför att fordran på abonnenterna minskar med 375 tkr. En positiv differens på ca 340 tkr jämfört med budget där det beräknats för en minskad fordran på abonnenterna om 37 tkr. Efter årets reglering återstår en fordran på abonnenterna om ca 260 tkr.

(tkr)	Bokslut 22-12-31	Bokslut 23-12-31	Budget 2023	Budget- avvikelse
Intäkter	36 619	40 116	40 523	-406
Kostnader	-36 619	-40 116	-40 523	406
<i>varav personalkostnader</i>	<i>-8 458</i>	<i>-8 651</i>	<i>-10 554</i>	<i>1 903</i>
<i>varav kapitalkostnader</i>	<i>-10 313</i>	<i>-11 948</i>	<i>-12 900</i>	<i>952</i>
Resultat	0	0	0	0
varav just. utjämningsfond	3 153	375	37	338

Utjämningsfond (tkr)	2020	2021	2022	2023
Ingående balans	-3 043	-5 333	-2 180	-633
Årets förändring	-2 290	3 154	1 547	375
Utgående balans	-5 333	-2 179	-633	-258

Investeringsredovisning

Totala investeringar uppgick under året till 24 203 tkr, där det bland de större projekten kan nämnas Åmmeberg högreservoar samt flertalet projekt kopplat till ledningsförnyelse i bl.a. Sänna, Stöökagatan och Zinkgruvan. Gällande verken kan nämnas att det skett arbeten vid Hammars reningsverk både vad gäller rengaller och invändig renovering av personalutrymmen. Att planerad investeringsnivå inte nås beror framför allt på avsaknad av enhetschef verk som gör att de planerade projekten kopplat till verken inte har kunnat genomföras enligt plan.

(tkr)	Bokslut 2023	Budget 2023	Avvikelse
Nettoutgifter	-24 203	-27 871	3 668

Projekt	Utfall 2023	Budget 2023	Avvik. 2023	analys
Förnyelse ledningsnät	-19 845	-16 700	-3 145	1
Nya distributionsnät och anslutningar	-663	-100	-563	2
Vatten- och avloppsreningsverk	-3 580	-9 070	5 490	3
Maskiner och inventarier	-115	-2 001	1 886	4
	-24 203	-27 871	3 668	

Investeringsanalys 2023, tkr

Projekt	Bokslut 2023	Budget 2023	Avvikelse budget
Förnyelse ledningsnät	19 845	16 700	-3 145
Analys 1 Negativ avvikelse från budget främst med anledning av att befintligt projekt utökades med renovering av reservoaren i Åmmeberg i och med ledningsförnyelse på platsen.			

Projekt	Bokslut 2023	Budget 2023	Avvikelse budget
Nya distributionsnät och anslutningar	663	100	-563
Analys 2 Negativ avvikelse från budget till följd av att färdigställandet av projektet vid Björklidsvägen genomfördes 2023 i stället för 2022 samt då projektet kopplat till förbifart Åmmeberg behövt tidigareläggas.			

Projekt	Bokslut 2023	Budget 2023	Avvikelse budget
Vatten- och avloppsreningsverk	3 580	9 070	5 490
Analys 3 Projekt senarelagda pga. resurs- och i vissa fall komponentbrist. Medel kommer att begäras för ombudgetering till 2024.			

Projekt	Bokslut 2023	Budget 2023	Avvikelse budget
Maskiner och inventarier	115	2 001	1 886
Analys 4 Projekt senarelagda pga. resursbrist. Medel kommer att begäras för ombudgetering till 2024.			

Överföring av investeringsmedel

Ej upparbetade medel **3 668 tkr** kommer att begäras för ombudgetering till 2024 för genomförande av projekt som ej genomförts under 2023 men planeras för genomförande under 2024. Verksamheten har stora behov av investeringsåtgärder i såväl ledningsnät som verk, avdelningens förmåga att planera och genomföra investeringsprojekt har avsevärt förbättrats under 2023 och förutsättningar inför 2024 bedöms än starkare.

Förväntad utveckling

Avdelningen utökas med en enhetschef i början på året 2024 och två tekniker kommer anställas under våren för att täcka upp pensionsavgångar.

Antalet abonnenter anslutna till de kommunala VA-tjänsterna förväntas öka under kommande år, framför allt i de pågående och planerade exploateringsområdena och utbyggnadsområdena tex Kajen, Åsbro och Ingelsby. I och med arbete med vattentjänstplanen kommer troligen ytterligare områden identifieras där va-huvudmannen kan komma att ha en skyldighet att ansvara för va-försörjning. Nämndens investeringsvolym behöver anpassas för att ge utrymme för utbyggnad. På sikt kommer kostnader för utbyggnation täckas av intäkter från kollektivet i form av anläggnings och förbrukningsavgifter.

I och med förstärkt kapacitet i förmåga att identifiera behov av förnyelse, förbättringar och utveckling av verksamhet kommer behovet av såväl drift- som investeringsmedel att öka. Ett ekonomiskt utrymme som är nödvändigt för att säkerställa arbetsmiljö, lagstiftarens krav, effektiv drift och en långsiktigt hållbar va-anläggning. Finansiering av nödvändiga åtgärder sker med intäkter från va-kollektivet varför taxehöjningar är att vänta.

Finansiella rapporter

Redovisningsprinciper

Verksamhetens resultat- och balansräkning har upprättats i enlighet med Lagen om kommunal redovisning och de rekommendationer som lämnats av RKR (Rådet för kommunal redovisning), samt med beaktande av Lagen om allmänna vattentjänster.

En fullständig beskrivning av Askersunds kommuns redovisningsprinciper återfinns i kommunens årsredovisning. Nedan följer viktiga punkter för VA-verksamheten.

- Kapitalkostnader är internränta och avskrivning. Internräntan beräknas på tillgångarnas bokförda värden. Räntesatsen var under året i snitt 1,99 %.
- Avskrivningar beräknas på tillgångarnas nettoanskaffningsvärde enligt rak nominell metod.
- Avskrivning ska starta så snart en investering är slutförd, löpande under året.
- Anläggningstillgångar värderas efter RR rekommendation nr 12.
- Anläggningsavgifterna periodiseras i sin helhet på 50 år.

Resultaträkning

(tkr)	Not	2023	2022	2021
Verksamhetens intäkter	1	40 116	36 619	34 627
Verksamhetens kostnader	2	-28 168	-26 306	-25 061
Avskrivningar	3	-9 099	-8 839	-8 478
Verksamhetens nettokostnader		2 849	1 474	1 088
Finansiella intäkter	4	597	0	192
Finansiella kostnader	5	-3 446	-1 474	-1 280
Resultat		0	0	0
Årets resultat		0	0	0

Balansräkning

(tkr)	Not	2023	2022	2021
Anläggningstillgångar				
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	6	214 002	198 653	183 601
Maskiner och inventarier	7	3 406	3 652	4 097
Summa anläggningstillgångar		217 408	202 305	187 698
Omsättningstillgångar				
Kortfristiga fordringar	8	2 932	3 307	2 253
Summa omsättningstillgångar		2 932	3 307	2 253
Summa tillgångar		220 340	205 612	189 951
Eget kapital och Skulder				
Långfristiga skulder	9	187 456	175 233	165 019
Kortfristiga skulder	10	32 884	30 379	24 932
Summa eget kapital och skulder		220 340	205 612	189 951

Noter

Not 1	Verksamhetens intäkter	2023	2022	2021
	Brukningsavgifter	37 793	34 705	35 115
	Anslutningsavgifter	580	490	468
	Övriga intäkter	2 715	2 971	2 197
	Ökning/minskning skuld till abonnentkollektivet	-375	-1 547	-3 153
Summa:		40 713	36 619	34 627
Not 2	Verksamhetens kostnader	2023	2022	2021
	Material	-2 840	-3 066	-3 607
	Övriga kostnader	-16 678	-14 782	-13 327
	Personalkostnader	-8 651	-8 458	-8 127
Summa:		-28 169	-26 306	-25 061
Not 3	Avskrivningar	2023	2022	2021
	Avskrivningar på byggnader, tekn anläggningar	-7 918	-7 582	-7 235
	Avskrivningar på maskiner, inventarier	-1 181	-1 257	-1 243
Summa:		-9 099	-8 839	-8 478
Not 4	Finansiella intäkter	2023	2022	2021
	Intern intäktsränta	597	0	192
Summa:		597	0	192
Not 5	Finansiella kostnader	2023	2022	2021
	Intern kostnadsränta	-3 445	-1 474	-1 280
Summa:		3 445	-1 474	-1 280

Not 6	Mark, byggnader, och tekniska anl.	2023	2022	2021
	Ingående anskaffningsvärden	315 831	293 197	279 629
	Avyttringar/utrangeringar			
	Årets investeringar	23 268	22 634	13 568
	Ackumulerade avskrivningar	-117 179	-109 596	-102 360
	Avyttringar/utrangeringar			
	Årets avskrivningar	-7 918	-7 582	-7 235
	Summa	214 002	198 653	183 602
Not 7	Maskiner och inventarier	2023	2022	2021
	Ingående anskaffningsvärden	14 291	13 478	13 200
	Avyttringar/utrangeringar			
	Årets investeringar	934	812	279
	Ackumulerade avskrivningar	-10 638	-9 381	-8 139
	Avyttringar/utrangeringar			
	Årets avskrivningar	-1 181	-1 257	-1 243
	Summa	3 406	3 652	4 097
Not 8	Kortfristiga fordringar	2023	2022	2021
	Kundfordringar	2 675	2 675	73
	Balanserad fordran VA	257	632	2 180
	Summa	2 932	3 307	2 253
Not 9	Långfristiga skulder	2023	2022	2021
	Lån från kommunen	217 408	202 305	187 698
	Skuld anl. avgifter	-32 412	- 28 953	-24 069
	Ack. upplösning anläggningsavgift	2 460	1 881	1 390
	Summa	187 456	175 233	165 019
Not 10	Kortfristiga skulder	2023	2022	2021
	Leverantörsskulder	32 060	29 682	24 324
	Skuld till abonnentkollektivet			
	Semesterlöneskuld	824	697	608
	Summa	32 884	30 379	24 932